

פיתוח אתר מורשת לאומית חצר תל חי

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת ממשלה מספר 1412 מיום 21.2.2010; להחלטת ועדת ההיגוי של התכנית להעצמת מורשת לאומית מיום 16.10.2012 שעניינה אישור השקעה באתר חצר תל חי (להלן – **החלטת ועדת ההיגוי**); ולרגל שנת ה-100 לנפילת תל חי שצוינה בי"א באדר תש"פ:

1. להנחות את אגף מורשת במשרד ירושלים ומורשת (להלן – **האגף**) לקדם את הפיתוח והשימור של אתר מורשת לאומית חצר תל חי ואת מרחב המורשת הסובב אותו, וזאת, במסגרת "חריג היובלות" לנוהל העבודה של האגף שעניינו השקעה במיזם המציין יובלות לאירוע היסטורי שהתרחש בו.
2. לשם יישום החלטה זו, בהמשך להחלטת ועדת ההיגוי על הקצאת 1.5 מלש"ח מתקציב אגף מורשת ועוד מימון משלים בהיקף זהה, ובהתאם להמלצה המקצועית של אגף מורשת, יוקצה בשנת 2022 סכום נוסף של עד 8.5 מלש"ח שיועבר ממשרד ראש הממשלה למשרד ירושלים ומורשת.
3. יישום סעיפים 1 ו-2 דלעיל ייעשה בהתאם לנהלי אגף מורשת, ובכלל זאת, בכפוף לאישור ועדת ההיגוי הבינמשרדית, כנדרש על פי תנאי "חריג יובלות" שבנוהל האמור. כמו כן ביצוע ההחלטה יהיה כפוף לדיני המכרזים ולהוראות כל דין.

דברי הסבר

1. אתר מורשת לאומית תל חי, המגולל את האירוע ההיסטורי של נפילת תל חי ונפילתם של יוסף טרומפלדור וחבריו, ביום י"א באדר תר"פ, הפך להיות אבן יסוד ואתוס ציוני מכוון כסמל לנתינה ולמסירות בבניית צביון ההגנה על ההתיישבות בארץ. בשנת 2012 האתר הוכר כמיזם מורשת לאומית על ידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית של תוכנית העצמת המורשת הלאומית.
2. ביום י"א באדר תש"פ צוינה שנת ה-100 לאירועים ההיסטוריים רבי המשמעות שהתרחשו באתר. יחד עם זאת, בשל משבר הקורונה וסדרי העדיפויות הממשלתיים שנגזרו ממנו, לא ניתן היה לקדם אז החלטה על השקעה מיוחדת באתר המורשת לציון 100 שנה לנפילת תל חי ולנפילתם של יוסף טרומפלדור, חברותיו וחבריו בהגנה על ההתיישבות.
3. כעת, עם שינוי הנסיבות ובמועד ציון המאורעות - י"א באדר תשפ"ב - ממשלת ישראל מבקשת לציין אירועים אלו ולהשקיע בפיתוח האתר לרגל שנת ה-100 ליום נפילת תל חי ונוכח ייחודיותו וחשיבותו ההיסטורית בתהליכי תקומת עם ישראל במולדתו שאירעו בשנים אלו.
4. בנהלי העבודה של אגף מורשת להשקעה במיזמים, נקבע חריג המאפשר השקעה שלא במסגרת הליך ה"קול הקורא", לרגל ציון יובל או יובלות לאירוע היסטורי מכוון שהתחולל באחד ממיזמי המורשת או שקשור אליו. לצורך עמידה בחריג זה על המיזם המציין יובל/יובלות לעמוד בשורה של תנאים, ובכללם: המיזם הוגש במסגרת "קול קורא" קודם, נבחן ואושר על ידי ועדת ההיגוי כ"מיזם מורשת לאומית"; התוספת התקציבית למיזם מאושרת על ידי ועדת ההיגוי ועוד. במסגרת החריג ניתן להציע החלטת ממשלה לאיגום משאבים ממשדי ממשלה שונים לטובת פיתוח מיזם המורשת מעבר להשקעה הכספית שאושרה על ידי האגף, בהתאם לנהליו.
5. הצעת ההחלטה שלפנינו מוגשת, איפוא, בהתאם לחריג היובלות האמור, במטרה לאשר השקעה ממשלתית נוספת בשימור ופיתוח אתר מורשת לאומית חצר תל חי ובמרחב המורשת הסובב אותו לרגל ציון שנת ה-100 לאתר, וזאת, בהמשך להחלטת ועדת היגוי ובהתאם להמלצה המקצועית של אגף מורשת.
6. יצוין כי אתר מורשת חצר תל חי הוכרז כגן לאומי באכרזת גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (גן לאומי תל חי לפי תכנית ג/11079), התשס"ה-2005, והממשלה אף אישרה קיומו של טקס אזכרה ממלכתי ליוסף טרומפלדור ולחבריו בו (החלטת ממשלה מס' 4292, מיום 3.12.2008 שנתנה תוקף להחלטת ועדת השרים לענייני טקסים וסמלים מיום 16.11.2008).
7. התקציב המוקצה בהחלטה זו מיועד לפיתוח מתחם חצר תל חי, ובמסגרת זו יודגש סיפורה של ההתיישבות הציונית בארץ ישראל, אתגרי המתיישבים בהגנה מפני מתקפות חוזרות ונשנות ונחישותם כחומת מגן על התיישבות בעמק. המיזם יכלול שימור המבנים ההיסטוריים בחצר תל חי, הקמת מבואה בחצר תל חי, פיתוח תוכן, אוצרות ואמצעי המסרה מגוונים, ופיתוח מרחב מורשת המספר את סיפורי הגבורה הייחודיים לשם

הנגשתם לציבור הרחב. המיזם יבוצע בהתאם לנהלי אגף מורשת ובלווי ועדת היגוי בראשות נציג אגף מורשת.

8. המיזם המתואר אושר ע"י ראש אגף מורשת, בתקציב בגובה של עד 8.5 מלש"ח, אשר יתווסף לתקציב בגובה 1.5 מלש"ח שעליו הוחלט בשנת 2012, ואשר טרם מומש. בהתאם ל"חריג היובלות", האישור הסופי של המיזם והתקציב לו מותנה – בנוסף להחלטת הממשלה – גם באישור ועדת ההיגוי של אגף מורשת. המיזם יצא אל הפועל בהתאם לנהלי האגף ובכפוף לכל דין.

בהתייחס ל"מימון המשלים" האמור בהצעה יצוין כי אין מדובר ב"מימון משלים" כמובנו בתקנה 3(30) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993, שעניינה "מיזם משותף". "המימון המשלים" המדובר והיקפו המשתנה נקבעים על ידי ועדת ההיגוי בהתאם לנסיבותיו הפרטניות של כל מיזם ומיזם. מובהר כי אין בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכויותיה של ועדת ההיגוי, לרבות לעניין קביעת דרישת מימון משלים נוספת.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

תקציב כולל בסך של 10 מלש"ח

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 1412 מיום 21.2.10

החלטה מספר 46 מיום 31.5.15

החלטת ממשלה מס' 4292, מיום 3.12.2008

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

סיווגים

ראשי: ביצועי

תחום פעולה עיקרי: ישראל והעם היהודי

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר ירושלים ומורשת

י"ג באדר ב' התשפ"ב
16 במרץ 2022

ירושלים, י"ג אדר ב תשפ"ב
16 מרץ 2022

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: פיתוח אתר מורשת לאומית חצר תל חי

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

1. בהחלטת ממשלה מספר 1412 מיום 21.2.2010 אישרה הממשלה תכנית רב שנתית להעצמת תשתיות מורשת לאומית במשרד ראש הממשלה, שבמסגרתה יבוצעו פעולות לשיקום והעצמת תשתיות מורשת לאומיות.
2. בהחלטת ממשלה מס' 46 מיום 31.5.2015 הקימה הממשלה את משרד ירושלים ומורשת ובין היתר, העבירה ממשרד ראש הממשלה למשרד ירושלים ומורשת את שטח הפעולה "התכנית להעצמת תשתיות מורשת לאומית".
3. במסגרת פעילות אגף מורשת (להלן – **האגף**), ובהתאם לנהליו, ביום 16.10.2012 אישרה ועדת ההיגוי הבינמשרדית של אגף מורשת תקציב להשקעה באתר מורשת לאומית חצר תל חי (להלן – **החלטת ועדת ההיגוי**) בהיקף של 1.5 מלש"ח של חצר תל חי אל מול 1.5 מלש"ח מימון משלים ממקורות נוספים.

יצוין כי החלטות ועדת ההיגוי הבינמשרדית ביחס למיזמי המורשת מתקבלות בהתאם לתנאים ולקריטריונים שנקבעו על ידה, ומבוססות, בין השאר על המלצות צוות מומחים רב תחומי המדרג את הנכסים המיועדים להיכלל במסגרת פעילות האגף בהתאם לעקרונות מנחים שנקבעו על ידי הצוות. עוד יצוין כי "המימון המשלים" הנכלל בהחלטות ועדת ההיגוי של האגף, ככל שנכלל, אינו בבחינת המימון המשלים המוסדר בתקנה 3(30) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993, שעניינה "מיזם משותף". "המימון המשלים" המדובר והיקפו המשתנה נקבעים על ידי ועדת ההיגוי בהתאם לנסיבותיו הפרטניות של כל מיזם ומיזם.

החלטת ועדת ההיגוי האמורה טרם יצאה אל הפועל עד היום.

4. בהצעה זו מוצע להנחות את משרד ירושלים ומורשת לקדם את פיתוח ושימור אתר מורשת לאומית חצר תל חי ומרחב המורשת הסובב אותו, לרגל ציון שנת ה-100 לאירועים ההיסטוריים שהתרחשו בו בי"א אדר תר"פ, וזאת, במסגרת "חריג היובלות" לנוהל העבודה של האגף

שעניינו השקעה במיזם המציין יובל או יובלות מעבר להשקעה שאושרה זה כבר על ידי האגף, וכן בהתאם להמלצה המקצועית של אגף מורשת.

כן מוצע כי לצורך יישום ההחלטה יוקצה סכום של עד 8.5 מלש"ח, שיועבר ממשרד ראש הממשלה למשרד ירושלים ומורשת ויתווסף לסכום בגובה 1.5 מלש"ח שעליו הוחלט בהחלטת ועדת ההיגוי (להלן – **התוספת התקציבית**).

5. במסגרת נהלי אגף מורשת קיים "חריג יובלות", שלפיו רשאי אגף מורשת להציע החלטת ממשלה לאיגום משאבים ממשרדי ממשלה שונים לטובת פיתוח מיזם מורשת מעבר להשקעה הכספית שאושרה על ידי האגף, בהתאם לנהליו, בין השאר, לרגל ציון שנת היובל/ יובלות שנים לאירוע היסטורי מכונן שהתחולל באחד ממיזמי המורשת או שקשור אליו. חריג זה מותנה בקיומם של התנאים הבאים במצטבר:

1. המיזם הוגש במסגרת ה"קול הקורא" של האגף, והוא נבחן ואושר על ידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית של תכנית מורשת, לאחר שעמד בתבחיני האגף ובבחינה המקצועית המקדמית הנערכת לאתרי מורשת.
2. התוספת התקציבית למיזם מאושרת על ידי ועדת ההיגוי של אגף מורשת, בהתאם לקריטריונים מקצועיים שתיקבע. עד לגיבוש קריטריונים כאמור תפעל הוועדה בשים לב לעיקרון השיוויון ותוך הנמקת החלטותיה.
3. התוספת התקציבית למיזם מאושרת על ידי ראש אגף מורשת לאחר בדיקתו את סבירות התקציב לאתר המדובר על כל השלכותיו.
4. הממשלה תחליט על אישור התוספת התקציבית למיזם.

המיזם שלפנינו נכנס, על-פי מהותו, לגדרי החריג האמור: המיזם נבחן ואושר על ידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית של האגף בשנת 2012; התוספת התקציבית בסך של עד 8.5 מלש"ח אושרה ע"י ראש אגף מורשת, כנדרש, לאחר שבחן את המיזם והגיע למסקנה כי זוהי המסגרת התקציבית ההולמת לצורך ביצועו. ביצוע ההחלטה בכל הנוגע לתוספת התקציבית יאושר, איפוא, בכפוף לעמידה בתנאי הנוסף הקבוע בנוהל שעניינו אישור התוספת התקציבית המבוקשת על ידי ועדת ההיגוי, כאמור.

6. ציון כי על פי מידע שנמסר לנו, אתר חצר תל חי נמצא בשטח בבעלות מדינת ישראל (רמ"י). בהתאם לנהלי העבודה של אגף מורשת, הגוף שייבחר בהתאם לכל דין ליישם את המיזם יתחייב לתפעל ולתחזק את האתר לרווחת הציבור למשך תקופת זמן ממושכת, וזאת, על פי התנאים המקובלים באגף מורשת.

7. בנוסף, קידום המיזם והוצאתו אל הפועל כפופים להוראות כל דין החל על העניין ולקבלת כל האישורים הנדרשים לפי כל דין, ובכלל זה במקרים הרלוונטיים האישורים הנדרשים על פי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 ותקנותיו, וכן לעמידת המיזם בכל הדרישות המקצועיות והנהליות שייקבעו על ידי האגף ויתר הגורמים המוסמכים בממשלה. מובהר כי אין בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכויותיה של ועדת ההיגוי, לרבות לענין קביעת דרישת מימון משלים נוספת.

קשיים משפטיים ודרכי פתרון:

1. לפני כשנה וחצי אגף מורשת פרסם "קול קורא" להצעות להשקעה ממשלתית במיזמי מורשת, לקראת חמש השנים הבאות. הליכי בחינת ההצעות, דירוגן והחלטה ביחס להצעות שיזכו להשקעה של אגף מורשת מקרב ההצעות שהוגשו ל"קול הקורא" טרם הושלם, והוא מקודם בימים אלו.

אתר "חצר תל-חי" נמנה על האתרים אשר הוגשה הצעה להשקעה בהם במסגרת ה"קול הקורא" האמור. משמעות הדבר היא כי האתר אמור להיבחן, לקבל ניקוד איכות ואולי אף לזכות בהשקעה ממשלתית, בהתאם לנהלי העבודה של האגף.

במובן זה, קבלת החלטה על השקעה ממשלתית ייעודית באתר בעיתוי זה, שבו כאמור טרם הושלמו הליכי בחינת ההצעות לקול הקורא, מעוררת קושי הנוגע לשיויון אל מול ההצעות האחרות.

בהקשר זה יש לציין כי נסיבות המקרה שלפנינו מתאפיינות בייחודיות במספר היבטים אשר, לטעמנו, יש בהם להצדיק, כבר בעת הזו, את ההשקעה במיזם לרגל שנת המאה לאירועים שהתרחשו בו, וזאת במסגרת חריג יוצאות:

א. המועד המדויק בו חלה שנת "המאה" לאירועים שהתרחשו באתר – תאריך התרחשות האירועים, יום י"א באדר, חל בעיתוי זה שבו הוגשו הצעות ל"קול הקורא", אך טרם נבחנו ודורגו. נראה כי מן הראוי לציין את האירועים במועדם ולא יהיה נכון לדחות את ציונם בשל העובדה שטרם הושלמו הליכי בחינת ההצעות, כאמור. בהקשר זה וכמפורט בהצעה יצוין כי ההצעה מקודמת באיחור בן שנתיים נוכח משבר הקורונה וסדרי העדיפויות הממשלתיים שנגזרו ממנו.

ב. ייחודיות - על פי האמור בדברי ההסבר להצעה האתר מהווה אבן יסוד ואתוס ציוני מכונן בבניית צביון ההגנה על ההתיישבות בארץ ואתר מורשת בעל חשיבות עליונה.

לפיכך, ההשקעה בפיתוחו היא בעלת ערך רב למפעל ההשקעה הממשלתית בהעצמת תשתיות המורשת הלאומית.

ג. **הכרה רשמית מאת המדינה** – האתר הוכרז כגן לאומי בשנת 2005 (באכרזת גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (גן לאומי תל חי לפי תכנית ג/11079), התשס"ה–2005, ומידי שנה מתקיים בו טקס אזכרה ממלכתי ליוסף טרומפלדור ולחבריו, בהתאם להחלטת ממשלה מס' 4292, מיום 3.12.2008 (שנתנה תוקף להחלטת ועדת השרים לענייני טקסים וסמלים מיום 16.11.2008).

נוכח כל האמור, נראה כי על אף החשש מפני פגיעה בשיוויון, כנזכר לעיל, אין מניעה לאשר השקעה באתר, כמוצע בהחלטה זו, וזאת, לנוכח העובדה כי התקציב המבוקש אושר ע"י ראש אגף מורשת, והוא כפוף גם לאישור של ועדת ההיגוי.

בהקשר זה מובהר כי ככל שהצעת ההחלטה תאושר, ההצעה שהוגשה ל"קול הקורא" בנוגע לאתר תיבחן ככל יתר הבקשות, וצוות המומחים ולאחריו ועדת ההיגוי הבינמשרדית של האגף ידונו בה וימליצו על השקעה או אי השקעה בה, אף בהתחשב בעובדה שהאתר זכה להשקעה במסגרת החלטת ממשלה ייעודית.

תשומת הלב לכך שככל שיגיעו מקרים בעלי נסיבות או מאפיינים דומים, על המשרד יהיה לנקוט יחס שווה כלפיהם, וזאת, בשים לב לתנאיו ומאפייניו של כל מקרה, ובשינויים המחויבים.

2. יש לוודא כי הפעולות לשם יישום הצעת ההחלטה ייעשו בשים לב לעקרון השיוויון ולצורך בהימנעות מכפל תקציבים או תמיכות וכן תוך הקפדה על פעולה בהתאם לנהלי העבודה של אגף מורשת.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים.

משרד התיירות אישר כי אין מניעה בקידום הצעת ההחלטה. הייעוץ המשפטי של משרד האוצר העביר הערות להצעת ההחלטה.

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מינהלי) אישר כי אין מניעה משפטית בהצעת ההחלטה.

משרד ירושלים
ומורשת
Jerusalem
and Heritage

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההחלטה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

הצעת ההחלטה וחוות הדעת המשפטית הן על דעת היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה.

שירן שושנה

שירן שושנה, עו"ד
יועצת המשפטית